

Utlåtande 2007: RVI (Dnr 327-2786/2006)

Rapporteringsskyldighet för ej verkställda beslut inom socialtjänsten samt sanktionsavgift

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Enligt den ändring i socialtjänstlagen 16 kap. 6 f-h §, som infördes 1 juli 2006, är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) som inte verkställts inom tre månader. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

De beslut som skall rapporteras är beslut om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

Till kommunfullmäktige skall socialnämnden lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten skall anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten skall vara avidentifierade. Inte heller skall skälen till varför de rapporterade besluten inte är verkställda framgå. Däremot skall det framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män. Rapportering skall göras en gång per kvartal.

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, åläggs att betala en särskild avgift. Detsamma gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställigheten avbrutits. Sanktionsavgiften tillfaller staten. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är 10 tkr och det högsta 1 mnkr.

Stadsdelsnämndernas rapportering

Totalt har stadsdelsnämnderna rapporterat 166 ej verkställda beslut och 14 avbrott i verkställigheten. Av de ej verkställda besluten gällde 111 beslut äldreomsorg, 23 beslut omsorg om funktionshindrade och 32 beslut individ- och familjeomsorg, se tabell 1. Av de 166 ej verkställda besluten hade 8 beslut fattats efter 1 juli 2006. 100 av de 111 rapporterade besluten inom äldreomsorg avsåg ansökan om permanent boende. I 45 fall angavs resursbrist som skäl till att besluten ej verkställdes, i övriga fall hade den enskilde tackat nej eller hade angett önskemål om ett specifikt boende. När det gäller omsorg om funktionshindrade och individ- och familjeomsorg är svårigheter att rekrytera kontaktpersoner det främsta skälet till att besluten ej kunnat verkställas. I många fall hade också den enskilde tackat nej till erbjuden kontaktperson.

Tabell 1

SDN	Ej verkställda beslut ÄO	Avbrott i verkställighet ÄO	Ej verkställda beslut HO	Avbrott i verkställighet HO	Ej verkställda beslut IoF	Avbrott i verkställighet IoF
Bromma	20	0	2	1	13	0
Enskede-Årsta	0	0	6	0	0	0
Farsta	20	0	3	0	4	0
Hägersten	1	1	0	2	0	0
Hässelby-Vällingby	15	0	1	0	9	0
Katarina-Sofia	3	0	0	0	0	0
Kista	7	1	0	0	0	0
Kungsholmen	12	1	0	0	0	0
Liljeholmen	3	0	7	1	2	0
Maria-Gamla stan	0	0	3	0	0	1
Normalm	3	0	0	0	0	0
Rinkeby	0	0	0	0	3	3
Skarpnäck	1	0	0	0	1	3
Skärholmen	4	0	0	0	0	0
Spånga-Tensta	2	0	1	0	Uppgift saknas	Uppgift saknas
Vantör	1	0	0	0	0	0

Älvsjö	1	0	0	0	0	0
Östermalm	18	0	0	0	0	0
Totalt:	111	3	23	4	32	7

I *bilaga 2* redovisas samtliga ej verkställda beslut och beslut där verkställigheten avbrutits med beslutsdatum, vilken typ av insats besluten avser samt om beslutet avser en man eller kvinna.

Beredning

Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av välfärd och utbildningsavdelningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning, pensionärsråd och handikappråd har tagit del av ärendet den 24 november, 20 november respektive 15 november 2006.

Stadsledningskontoret anser att det ur rättssäkerhetssynpunkt är oroväckande att så många ej verkställda beslut rapporterats från stadsdelsnämnderna. Det kan också medföra kostsamma konsekvenser för staden genom att stadsdelsnämnderna riskerar att åläggas sanktionsavgifter. Stadsledningskontoret förutsätter att berörda stadsdelsnämnder vidtar åtgärder för att minska antalet ej verkställda beslut. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Kommunstyrelsens handikappråd föreslår att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att också kartlägga och analysera situationen i de stadsdelar som kanske verkställer gynnande beslut på ett godtagbart sätt men är mer restriktiva i sin bedömning och avslår ansökningar i större utsträckning än andra. Handikapprådet anser att kommunstyrelsen måste verka för att stadsdelsnämnderna genom en aktiv uppsökande verksamhet enligt reglerna i socialtjänstlagen skaffar sig en bättre kunskap om de verkliga förhållandena för medborgarna i sin stadsdel.

Kommunstyrelsens pensionärsråd noterar att skillnaderna är stora mellan olika stadsdelsnämnder och efterlyser en analys av orsakerna till detta. Rådet är inte förvånade över att de allra flesta ej verkställda besluten avser boende. Det bekräftar deras uppfattning att lediga lägenheter på servicehus inte utnyttjas, trots stora behov.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning föreslår att kommunstyrelsen godkänner stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Mina synpunkter

Det är allvarligt att så många gynnande beslut inte blivit verkställda. Framförallt för den rättsosäkerhet som drabbar den enskilde, men också för att staden riskerar stora kostnader i framtiden om sanktionsavgifter döms ut. Precis som pensionärsrådet påpekar är skillnaderna stora mellan de olika stadsdelsnämndsområdena. De bakomliggande orsakerna till detta behöver analyseras. En låg andel icke verkställda beslut skulle i värsta fall kunna dölja en betydligt hårdare tillämpning av biståndsreglerna och i bästa fall, vilket jag hoppas, ett rättssäkrare system. Det är viktigt att alla medborgare, oavsett var i staden de bor, får en lika bedömning. Att snabbt ta fram tydliga riktlinjer för biståndsbedömningen vilka ska syfta till att säkerställa att en rättvis och lika biståndsbedömning sker i hela staden skall prioriteras.

Jag noterar att en del beslut om permanent boende inom äldreomsorgen inte verkställts för att den enskilde angett önskemål om ett specifikt boende. Det är glädjande att staden genom det valfrihetssystem som skall genomföras, med ett gemensamt pengsystem och en gemensam databas för stadens äldreboenden, kan tillgodose äldres rätt att själv välja boende. För att systemet ska fungera fullt ut bör det också finnas möjlighet att ställa sig i kö till det boende man önskar om det inte finns en ledig plats för tillfället.

Av stadsdelsnämndernas rapportering kan utläsas att det främsta skälet till att beslut inom omsorg om funktionshindrade och individ- och familjeomsorg inte kunnat verkställas är svårigheter att rekrytera kontaktpersoner. Kontaktpersoner har stor betydelse för många personer med funktionshinder och kan vara länken till ett aktivare och mer utåtriktat liv. Jag ser gärna ytterliga informationsinsatser och rekryteringskampanjer för att tillgodose stadens behov på området. Det är också viktigt att staden ser över hur stödet till kontaktpersoner kan förbättras.

När stadsdelsnämnderna nu ska rapportera sina icke verkställda beslut kvartalsvis får vi en möjlighet att följa utvecklingen men också tillfälle att ställa krav på dem som inte lever upp till de ställda kraven. Jag förväntar mig att berörda stadsdelsnämnder nu tar krafttag för att få ner antalet icke verkställda beslut och att vi framöver får se betydligt lägre siffror i redovisningarna.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Statistikrapport av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), kvartal 3 2006.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Det är oroväckande att så många gynnande beslut inte har blivit verkställda, även om vi anser att det är en viss skillnad på om anledningen är resursbrist eller om det är den enskilde själv som har tackat nej till exempelvis ett specifikt boende. Skillnaderna mellan stadsdelarna är relativt stora och det vore intressant att få det belyst var orsakerna ligger.

Lösningen för de borgerliga partierna är, som alltid, valfrihet och pengsystem. Vi instämmer med kommunstyrelsens pensionärsråd när de skriver att man faktiskt inte kan få plats på ett önskat servicehus om det inte finns några platser där. Däremot ska självklart enskildas önskemål beaktas så långt det är möjligt. Är det resurserna som fattas anser vi dock att det verkar lämpligare att skjuta till medel än att införa pengsystem.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Enligt den ändring i socialtjänstlagen 16 kap. 6 f-h §, som infördes 1 juli 2006, är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) som inte verkställts inom tre månader. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

Till kommunfullmäktige skall socialnämnden lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.

BEREDNING

Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av välfärd och utbildningsavdelningen. Rapportering av ej verkställda beslut har gjorts från samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning, pensionärsråd och handikappråd har tagit del av ärendet den 24 november, 20 november respektive 15 november 2006.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 oktober 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunernas rapporteringsskyldighet

Enligt den ändring i socialtjänstlagen 16 kap. 6 f-h §, som infördes 1 juli 2006, är kommunerna skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) som inte verkställts inom tre månader. Rapportering skall ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

De beslut som skall rapporteras är beslut om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. Rapporteringen till länsstyrelsen och kommunens revisorer skall ske på individnivå. De uppgifter som skall rapporteras är tidpunkten för beslut, vilken typ av insats beslutet avser samt skälen till varför beslutet ej har verkställts.

Till kommunfullmäktige skall socialnämnden lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten skall anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten skall vara avidentifierade. Inte heller skall skälen till varför de rapporterade besluten inte är verkställda framgå. Däremot skall det framgå hur stor del av besluten som gäller kvinnor respektive män. Rapportering skall göras en gång per kvartal.

Sanktionsavgift

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, åläggas att betala en särskild avgift. Detsamma gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställigheten avbrutits. Sanktionsavgiften tillfaller staten. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är tio tkr och det högsta 1 mnkr.

Sanktionsavgift fastställs av länsrätten efter ansökan från länsstyrelsen. När länsrätten fastställer sanktionsavgiften ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt anses vara. Sanktionsavgiften får endast dömas ut om länsstyrelsens ansökan delgetts kommunen inom två år från tidpunkten för det gynnande beslutet om bistånd eller inom två år från det att verkställigheten av det gynnande beslutet avbrutits.

Enligt anvisningar från länsstyrelsen skulle den första rapporteringen av ej verkställda beslut vara länsstyrelsen tillhanda senast den 16 oktober 2006.

Vid det första rapporteringstillfället skulle också SoL-beslut tagna före 1 juli 2006 (även från 2005 eller tidigare) rapporteras in på samma sätt om de inte är verkställda den 30 september. Det gäller även avbrott i verkställigheten. Om det blir fråga om särskild avgift i något av dessa ärenden kommer dock tiden för uttag av särskild avgift att räknas från 1 juli 2006.

Stadsdelsnämndernas rapportering

Totalt har stadsdelsnämnderna rapporterat 166 ej verkställda beslut och 14 avbrott i verkställigheten. Av de ej verkställda besluten gällde 111 beslut äldreomsorg, 23 beslut omsorg om funktionshindrade och 32 beslut individ- och familjeomsorg, se tabell 1. Av de 166 ej verkställda besluten hade 8 beslut fattats efter 1 juli 2006. 100 av de 111 rapporterade besluten inom äldreomsorg avsåg ansökan om permanent boende. I 45 fall angavs resursbrist som skäl till att besluten ej verkställdes, i övriga fall hade den enskilde tackat nej eller hade angett önskemål om ett specifikt boende. När det gäller omsorg om funktionshindrade och individ- och familjeomsorg är svårigheter att rekrytera kontaktpersoner det främsta skälet till att besluten ej kunnat verkställas. I många fall hade också den enskilde tackat nej till erbjuden kontaktperson.

Tabell 1

SDN	Ej verkställda beslut ÄO	Avbrott i verkställighet ÄO	Ej verkställda beslut HO	Avbrott i verkställighet HO	Ej verkställda beslut IoF	Avbrott i verkställighet IoF
Bromma	20	0	2	1	13	0
Enskede-Årsta	0	0	6	0	0	0
Farsta	20	0	3	0	4	0
Hägersten	1	1	0	2	0	0
Hässelby-Vällingby	15	0	1	0	9	0
Katarina-Sofia	3	0	0	0	0	0

Kista	7	1	0	0	0	0
Kungsholmen	12	1	0	0	0	0
Liljeholmen	3	0	7	1	2	0
Maria-Gamla stan	0	0	3	0	0	1
Norrmalm	3	0	0	0	0	0
Rinkeby	0	0	0	0	3	3
Skarpnäck	1	0	0	0	1	3
Skärholmen	4	0	0	0	0	0
Spånga-Tensta	2	0	1	0	Uppgift saknas	Uppgift saknas
Vantör	1	0	0	0	0	0
Älvsjö	1	0	0	0	0	0
Östermalm	18	0	0	0	0	0
Totalt:	111	3	23	4	32	7

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Ur rättsäkerhetssynpunkt är det oroväckande att så många ej verkställda beslut rapporterats från stadsdelsnämnderna. Även om man bortser från de fall där den enskilde självt avböjt erbjuden insats är det i vissa stadsdelsnämnder förhållandevis många beslut som inte verkställts på grund av resursbrist. Detta kan dessutom medföra kostsamma konsekvenser för staden genom att stadsdelsnämnderna riskerar att åläggas sanktionsavgifter. Stadsledningskontoret förutsätter att berörda stadsdelsnämnder vidtar åtgärder för att minska antalet ej verkställda beslut.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2006 att överlämna en skrivelse i ärendet till kommunstyrelsen.

Skrivelsen daterad den 12 december 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Ang. Redovisning av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen, kvartal 3 2006

Kommunstyrelsens handikappråd har för kännedom fått rubricerade redovisning från stadsledningskontoret (SLK). Rådet instämmer i SLKs bedömning om rättsosäkerheten för personer med funktionsnedsättning när beslut inte verkställs. Detta leder naturligtvis ofta också till ett lidande för dem som drabbas.

Rådet föreslår att kommunstyrelsen ger SLK i uppdrag att också kartlägga och analysera situationen i de stadsdelar som kanske verkställer gynnande beslut på ett godtagbart sätt men är mer restriktiva i sin bedömning och avslår ansökningar i större utsträckning än andra. Det är tyvärr ett faktum att många, som får ett avslag, inte orkar överklaga och därmed framstår deras behov inte längre som aktuella. I de riktlinjer som kommunfullmäktige har antagit för tillämpningen av lagstiftningen för personer med psykiska funktionsnedsättningar måste tydliggöras att ansökningar om stödinsat-

ser i första hand ska prövas mot bestämmelserna i Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och i andra hand mot bestämmelserna i Socialtjänstlagen, SOL. Så är riktlinjerna utformade vad gäller stödet till personer med andra funktionsnedsättningar och någon anledning till skillnad mellan personer med olika typ av funktionsnedsättning finns givetvis inte.

En annan, kanske lika allvarlig källa till felbedömning av behovens omfattning är att nästan inte någon stadsdelsförvaltning bedriver en uppsökande verksamhet. Okunnigheten om de faktiska behoven hos de många som tiger och lider är därför stor. Det är särskilt tydligt när det gäller personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vilket har framgått av en enkätundersökning om bostadsbehoven som HSO Stockholms stad nyligen har genomfört och redovisat i en rapport, som överlämnats bl.a. till f.d. socialborgarrådet Margareta Olofsson.

Rådet vill dessutom påpeka att den här kommenterade redovisningen från SLK inte innefattar ej verkställda beslut enligt LSS.

Det sammantagna icke tillgodosedda behovet av stödinsatser för personer med funktionsnedsättningar är alltså vida större än som framgår av SLKs redovisning och uppgifterna i finansborgarrådets förslag till budget för 2007. Rådet anser att kommunstyrelsen måste verka för att stadsdelsnämnderna genom en aktiv uppsökande verksamhet enligt reglerna i socialtjänstlagen skaffar sig en bättre kunskap om de verkliga förhållandena för medborgarna i sin stadsdel.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd beslutade vid sitt sammanträde den 20 november 2006 att överlämna ett uttalande.

KPR behandlar stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2006-10-31 samt uttalar följande:

KPR kommenterar i det följande endast beslut inom äldreomsorgen.

Stadsdelsnämndernas redovisning är totalt sett beklämmande. Dock är skillnaderna stora mellan olika stadsdelsnämnder. Det vore intressant att få en analys av orsakerna till detta. Innerstaden utmärker sig t ex på ett negativt sätt — varför?

Vi är inte förvånade över att de allra flesta ej verkställda besluten avser boende. Det bekräftar vår uppfattning att lediga lägenheter på servicehus inte utnyttjas, trots stora behov. Av redovisningen framgår att även personer som beviljats rätt till sökt boende inte inom rimlig tid kan anvisas en sådan bostad enligt sina önskemål. I inte mindre än 45 fall, berättar redovisningen, angavs *resursbrist* som skäl till att besluten inte har verkställts. Det är enligt KPR:s mening fullkomligt obegripligt att ansvariga politiker i stadsdelsnämnderna kan låta hänsyn till budgeten gå före lagens påbud och människors välbefinnande.

Samtidigt illustrerar ärendet begränsningen för valfriheten, hyllad och eftertraktad av alla. Man kan faktiskt inte få plats på önskat servicehus om det inte finns någon ledig lägenhet där. Däremot utgår vi från att stadsdelsnämnderna inte längre ”låser in” sina gamla utan ger dem rätt till boende i en annan stadsdel, helt i enlighet med stadens riktlinjer. En analys som den vi ovan efterlyser skulle ge besked i denna fråga.

KPR instämmer i stadsledningskontorets synpunkter i utlåtandet. Vår förhoppning är

att något sanktionsärende snart kommer upp i länsrätten, så att berörda beslutsfattare inser att det kan stå dem dyrt att inte i tid verkställa fattade beslut.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2006 att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

Stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen godkänns.

Ersättaryttrande gjordes av Ann-Marie Strömberg (-), *bilaga 1*.

RESERVATIONER M.M.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning

Ersättaryttrande gjordes av Ann-Marie Strömberg (-) enligt följande

Äldreomsorgsberedningen borde ha beslutat enligt följande:
att godkänna stadsdelsnämndernas rapportering, samt
att med anledning av rapporten anföra följande:

För att ge en mer rättvisande bild av situationen inom äldreomsorgen bör redovisningen av ej verkställda beslut spaltas upp bättre. Det är en väsentlig skillnad på att ej alls ha erhållit beslutad insats, exempelvis äldreboende, och att själv ha valt att vänta tills det finns en ledig plats på ett önskat boende, eller om en person tillfälligt har plats på ett korttidsboende i avvaktan plats på ett permanent boende eller helt blivit utan plats. Där resursbrist anges som skäl till att beslut ej verkställs är det också av värde med information om vilka resurser det är brist på.

Den redovisning som nu gjorts gör att situationen förefaller sämre än vad den är.